

ISSN: 3060-4613

MAKTABGACHA
VA MAKTAB
TA'LIMI VAZIRLIGI

O'zbekiston
Milliy Pedagogika
Universiteti

№3(2)
2026

- 13.00.00 Pedagogika fanlari
- 13.00.01 Pedagogika nazariyasi. Pedagogik ta'limotlar tarixi
- 13.00.02 Ta'lim va tarbiya nazariyasi va metodikasi (sohalar bo'yicha)
- 13.00.03 Maxsus pedagogika
- 13.00.04 Jismoniy tarbiya va sport mashg'ulotlari nazariyasi va metodikasi
- 13.00.05 Kasb-hunar ta'limi nazariyasi va metodikasi
- 13.00.06 Elektron ta'lim nazariyasi va metodikasi (ta'lim sohaları va bosqichlari bo'yicha)
- 13.00.07 Ta'limda menejment
- 13.00.08 Maktabgacha ta'lim va tarbiya nazariyasi va metodikasi
- 13.00.09 Ijtimoiy pedagogika
- 07.00.00 Tarix fanlari
- 19.00.00 Psixologiya fanlari
- 01.00.00 Fizika-matematika fanlari
- 02.00.00 Kimyo fanlari
- 03.00.00 Biologiya fanlari
- 09.00.00 Falsafa fanlari
- 10.00.00 Filologiya fanlari
- 11.00.00 Geografiya fanlari

M

MAKTABGACHA VA MAKTAB TA'LIMI

Pedagogika, psixologiya fanlariga ixtisoslashgan ilmiy jurnal

MAKTABGACHA VA MAKTAB TA'LIMI

*Elektron nashr. 170 sahifa,
16-mart, 2026-yil.*

BOSH MUHARRIR:

Karimova E'zoza Gapirjanovna – O'zbekiston Respublikasi Maktabgacha va maktab ta'limi vaziri

BOSH MUHARRIR O'RINBOSARI:

Ibragimova Gulsanam Ne'matovna – Pedagogika fanlari doktori, professor

TAHRIRIYAT KENGASHI A'ZOLARI

Ibragimov X.I. – pedagogika fanlari doktori, akademik
Shoumarov G'.B. – psixologiya fanlari doktori, akademik
Qirg'izboyev A.K. – Tarix fanlari doktori, professor
Jamoldinova O.R. – pedagogika fanlari doktori, professor
Sharipov Sh.S. – pedagogika fanlari doktori, professor
Shermuhhammadov B.Sh. – pedagogika fanlari doktori, professor
Ma'murov B.B. – pedagogika fanlari doktori, professor
Madraximova F.R. – pedagogika fanlari doktori, professor
Kalonov M.B. – iqtisodiyot fanlari doktori, professor
Nabiyev D.X. – iqtisodiyot fanlari doktori, professor
Qo'ldoshev Q. M. – iqtisodiyot fanlari doktori, professor
Ikramxanova F.I. – filologiya fanlari doktori, professor
Ismagilova F.S. – psixologiya fanlari doktori, professor (Rossiya)
Stoyuxina N.Yu. – psixologiya fanlari nomzodi, dotsent (Rossiya)
Magauova A.S. – pedagogika fanlari doktori, professor (Qozog'iston)
Rejep O'zyurek – psixologiya fanlari doktori, professor (Turkiya)
Wookyu Cha – Koreya milliy ta'lim universiteti rektori (Koreya)
Polonnikov A.A. – psixologiya fanlari nomzodi, dotsent (Belarus)
Mizayeva F. O. – Pedagogika fanlari doktori, dotsent
Baybayeva M.X. – pedagogika fanlari doktori, professor
Muxsiyeva A.T. – pedagogika fanlari doktori, professor
Aliyev B. – falsafa fanlari doktori, professor
Abdullayeva N. Sh. – Pedagogika fanlari doktori (DSc), professor
G'afurov D. O. – falsafa fanlari doktori (Phd)
Shomurodov R.T. – iqtisodiyot fanlari nomzodi (PhD), dotsent
Mirzayeva F. O. – pedagogika fanlari doktori (DSc), dotsent
Jalilova S.X. – psixologiya fanlari nomzodi (PhD), dotsent
Bafayev M.M. – psixologiya fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), dotsent
Usmonova D.I. – Samarqand iqtisodiyot va servis instituti dotsenti
Saifnazarov I. – falsafa fanlari doktori, professor
Nematov Sh.E. – pedagogika fanlari nomzodi (PhD)
Tillashayxova X.A. – psixologiya fanlari nomzodi (PhD), dotsent
Yuldasheva F.I. – pedagogika fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), dotsent
Doniyorov S. M. – "Yangi O'zbekiston" va "Pravda Vostoka" gazetalari tahririyati DM bosh muharriri, O'zbekiston Respublikasida xizmat ko'rsatgan jurnalist, filologiya fanlari nomzodi (PhD)
Yuldasheva D.B. – filologiya fanlari bo'yicha falsafa (PhD) doktori, dotsent
Tangriyev A. T. – Toshkent davlat iqtisodiyot universiteti kafedra professori
Ashurov R. R. – psixologiya fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), dotsent
Panjiyev M. A. – Qashqadaryo viloyati Maktabgacha va maktab ta'limi boshqarmasi boshlig'ining birinchi o'rinbosari
Xudayberganov N. A. – Xorazm Ma'mun akademiyasi Tabiiy fanlar bo'limining katta ilmiy xodimi, biologiya fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD)
Vaxobov Anvar Abdusattor o'g'li – Pedagogika fanlari bo'yicha falsafa doktori, dotsent

Muassis: "Tadbirkor va ishbilarmon" MChJ

Hamkorlarimiz: O'zbekiston Respublikasi Maktabgacha va maktab ta'limi vazirligi, O'zbekiston milliy pedagogika universiteti

EDITOR-IN-CHIEF:

Karimova E'zoza Gapirzhanovna – Minister of Perschool and School Education of the Republic of Uzbekistan

DEPUTY EDITOR-IN-CHIEF:

Ibragimova Gulsanam Ne'matovna – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor

EDITORIAL BOARD MEMBERS:

Ibragimov X.I. – Doctor of Pedagogical Sciences, Academician

Shoumarov G'. B. – Doctor of Psychological Sciences, Academician

Qirg'izboyev A. K. – Doctor of Historical Sciences, Professor

Jamoldinova O.R. – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor

Sharipov Sh.S. – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor

Shermuhhammadov B.Sh. – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor

Ma'murov B.B. – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor

Madraximova F.R. – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor

Kalonov M.B. – Doctor of Economic Sciences, Professor

Nabiyev D.X. – Doctor of Economic Sciences, Professor

Koldoshev K. M. – Doctor of Economic Sciences, Professor

Ikramxanova F.I. – Doctor of Philological Sciences, Professor

Ismagilova F.S. – Doctor of Psychological Sciences, Professor (Russia)

Stoyuxina N.Yu. – Candidate of Psychological Sciences (PhD), Associate Professor (Russia)

Magauova A.S. – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor (Kazakhstan)

Rejep O'zyurek – Doctor of Psychological Sciences, Professor (Turkey)

Wookyu Cha – President of the National University of Education, Korea (South Korea)

Polonnikov A.A. – Candidate of Psychological Sciences (PhD), Associate Professor (Belarus)

Mizayeva F. O. – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor

Baybayeva M.X. – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor

Muxsiyeva A.T. – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor

Aliyev B. – Doctor of philosophy, professor

Abdullayeva N. Sh. – Doctor of Pedagogical Sciences (DSc), Professor

Gafurov D. O. – Doctor of Philosophy (PhD)

Shomurodov R.T. – Candidate of Economic Sciences (PhD), Associate Professor

Mirzayeva F. O. – Doctor of Pedagogical Sciences (DSc), Associate Professor

Jalilova S.X. – Candidate of Psychological Sciences (PhD), Associate Professor

Bafayev M.M. – Doctor of Philosophy in Psychological Sciences (PhD), Associate Professor

Usmonova D.I. – Associate Professor, Samarkand Institute of Economics and Service

Saifnazarov I. – Doctor of philosophy, professor

Nematov Sh.E. – Candidate of Pedagogical Sciences (PhD)

Tillashayxova X.A. – Candidate of Psychological Sciences (PhD), Associate Professor

Yuldasheva F.I. – Doctor of Philosophy in Pedagogical Sciences (PhD), Associate Professor

Doniyorov S. M. – Editor-in-Chief of the Editorial Board of the newspapers "Yangi Uzbekiston" and "Pravda Vostoka", Honored Journalist of the Republic of Uzbekistan, Candidate of Philological Sciences (PhD)

Yuldasheva D.B. – Doctor of Philosophy (PhD) in Philological Sciences, Associate Professor

Tangriyev A.T. – is a professor of Tashkent State University of Economics

Ashurov R. R. – Doctor of Philosophy (PhD) in Psychology, Associate Professor

Panjiyev M. A. – First Deputy Head of the Department of Preschool and School Education of the Kashkadarya Region

Khudaiberganov N. A. – Senior Researcher of the Department of Natural Sciences of the Khorezm Mamun

Academy, Doctor of Philosophy (PhD) in Biological Sciences

Vakhobov Anvar Abdusattor oglu – Doctor of Philosophy in Pedagogical Sciences, Associate Professor

"Maktabgacha va maktab ta'limi" jurnali O'zbekiston Respublikasi Oliy attestatsiya komissiyasining quyidagi qarorlariga asosan pedagogika va psixologiya fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD) hamda fan doktori (DSc) ilmiy darajasiga talabgorlarning dissertatsiyalaridagi asosiy ilmiy natijalarni chop etish uchun milliy ilmiy nashrlar ro'yxatiga kiritilgan:

Pedagogika fanlari bo'yicha: OAK Kengashi tavsiyasi (26.08.2024-y., №11-05-4381/01) asosida:

- Ekspert kengashi (29.10.2024-y., №10)
- Rayosat qarori (31.10.2024-y., №363/5)

Psixologiya fanlari bo'yicha: Toshkent davlat pedagogika universiteti murojaatiga asosan OAK tavsiyasi (24.04.2025-y., №11-05-2566/01):

- Ekspert kengashi (25.05.2025-y., №10)
- Rayosat qarori (08.05.2025-y., №370/5)

"Maktabgacha va maktab ta'limi" jurnali

26.09.2023-yildan

O'zbekiston Respublikasi Prezidenti Administratsiyasi huzuridagi Axborot va ommaviy kommunikatsiyalar agentligi tomonidan **№C-5669363** reyestr raqami tartibi bo'yicha ro'yxatdan o'tkazilgan.

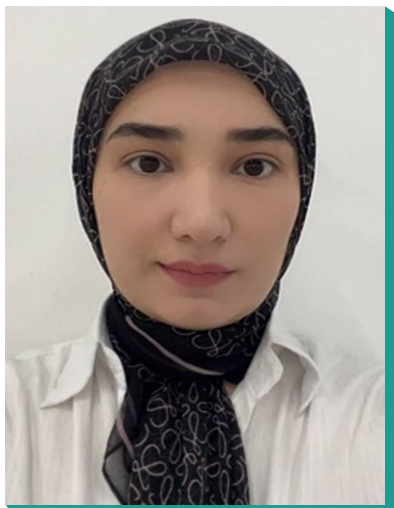
Litsenziya raqami: **№136361**

MUNDARIJA

Katta guruh tarbiyalanuvchilarida kasb haqidagi dastlabki tasavvurlarni shakllantirish metodikasini innovatsion ekotizim sharoitida takomillashtirish	18
Uralova Fotima Baxtiyor qizi	
Malakali sportchilarning kommunikativ qobiliyatlarini takomillashtirishda sotsiologik yondashuv (gandbolchilar misolida).....	23
G. A. Valiyeva	
Maktabgacha ta'lim tashkilotlarida motor alaliyali bolalarni ruhiy va nutqiy rivojlantirish usullari	27
Suyunova Surayyo Ulash qizi	
Sog'lom bola ekotizimining asoslari: ovqatlanish, immunitet va rivojlanish	31
Israilova Xusnida Adilovna	
Mobil ilovalar yordamida mustaqil o'qishni rivojlantirish	37
Raximova Feruza Najmiddinovna	
Biologiya darslarida muammoli ta'lim texnologiyasini qo'llash orqali mantiqiy fikrlashni rivojlantirish	42
Dauekeeva Gulistan Orinbaevna	
Talabalarga ingliz tilidagi matnlarni kommunikativ metod yordamida o'qish texnikasini takomillashtirish usullari	46
Mo'minova Mahliyo Axrorjonovna	
Velosiped haydashning afzalliklari.....	49
Raxmonova Go'zal Bobir qizi	
Компетентностный подход как стратегическая основа модернизации образования и его реализация в преподавании русского языка как иностранного в Узбекистане	54
Мирзакбарова Севда Бахиддиновна	
Umumta'lim maktablarida texnologiya fani mashg'ulotlarini tashkil etishning zamonaviy yondashuvlari va metodlari.....	58
Ziyamova Gulbaxor Tulabayevna	
Типы аббревиации в русском и узбекском языках: сравнительно-типологический анализ.....	62
Рахмонова Бахтигул Пайзилловна	
Maktabgacha ta'limda nutqni rivojlantirish jarayonida didaktik o'yinlardan foydalanish metodikasi	65
Abidjonova Mushtariybonu Qobiljon qizi	
Tarbiyaviy tadbirlarni samarali tashkil etishda maktabgacha ta'lim tashkiloti va ota-onalarning o'zaro hamkorlik masalalari.....	71
Sanayeva Surayyo Bobonazarovna, Jabborova Shaxina G'affor qizi	
Qadriyatli yondashuv asosida talabalarni ma'naviy-axloqiy tarbiyalash mexanizmlarini takomillashtirish ..	76
G'aybullayev Quvonchbek G'olibovich	
Maktab o'quvchilarida stressga barqarorlik namoyon bo'lishining psixologik tahlili	83
Ismoilova N. Z.	
Yoshlar ma'naviyatini shakllantirishda milliy qadriyatlarning o'rni.....	87
Karshiyev Jaxongir Abdirayimovich	
Funksional savodxonlikni rivojlantirishda o'qish savodxonligining o'rni va ahamiyati	91
Xatamova Munisa Mamadulla qizi	
Transformatsiyalash tizimi asosida o'quvchilarning loyihalash kompetensiyalarini rivojlantirish samaradorligi	95
Jurayeva Zulayxo Islomovna	
Zamonaviy boshqaruv nazariyalarida rahbar muloqoti (transformatsion, kommunikativ va ishtirokchi boshqaruv yondashuvlari asosida).....	102
Islamova Difuza Dilshodovna	

Bo'lajak boshlang'ich sinf o'qituvchilarida pedagogik kompetentlikni tabaqalashgan yondashuv asosida rivojlantirish mazmuni	107
Begmatova Nasiba Mengnarovna	
Bo'lajak maxsus pedagoglarni inklyuziv ta'limda subyektlar faoliyatini o'rgatish metodikasi	112
Dilshodov Abrorjon Dilshodjon o'g'li	
Pre-Reading Activities to Enhance Foreign Language Reading Comprehension: Reading "The Adventures of Tom Sawyer" in 10–11 Grades	118
Djumaniyazova Zulfiya Kaliyevna	
Nutq aktlarini o'rgatishda autentik materiallardan foydalanishning metodik imkoniyatlari (filologik yo'nalish talabalari misolida)	122
Fayzulloeva Chevar G'ayrat qizi	
Yangi O'zbekistonda talaba-yoshlarni milliy yuksaltirishda jadid-marifatparvarlari ilgari surgan g'oyalarning o'rni va roli	125
Mamadaliyev Abduvoxid Maxsitaliyevich	
Gimnastikaning O'zbekistonga kirib kelish va rivojlanish tarixi	128
N. Q. Mamasidova	
Uglevodorodlar tarkibini aniqlashda massa ulushiga asoslangan reflektiv yondashuv (7-9-sinflar misolida)	131
Maxamadiyev Sharofiddin Jumaboyevich, Smanova Zulayxo Asanaliyevna	
Screencasting materiallarini yaratish va ularni o'quv jarayonida qo'llash	134
Maxmudova Dilfuza Meliyevna, Ergashov Niyozxon Ilyozxon o'g'li	
Maktabgacha yoshdagi bolalarda so'z shakllanishini psixolingvistik asoslari	137
Moxirabonu G'aniyeva Adxam qizi	
Maktabgacha ta'limdagi muammolar va yechimlar: o'zbekiston respublikasi tajribasi	140
N. Sh. Miryusupova	
Interaktiv kartografik resurslar va ularning ta'lim jarayonida qo'llanilishining didaktik, kognitiv hamda metodik asoslari	143
Olimova Aziza Abdullayevna	
Mentorlik tizimining tarixiy ildizlari va rivojlanish bosqichlari	147
Oxunova Dilnoza Qaxxorjonovna, Abdumannonova Durdonaxon Shuxratjon qizi	
Talabalarning psixologik holati va stress omillarining prokrastinatsiyaga ta'siri hamda mustaqil ta'lim faoliyatini qo'llab-quvvatlash usullari	150
Razakov Farxod Kuvondikovich, Rajabov Hikmat Toshevich	
Talabalarni stulda o'tirgan qiyofachi portreti ranglavhasini ishlashga o'rgatish metodikasi	154
Sadatov Chori Xolmuradovich	
Organik kimyo fanini o'qitishda teskari ta'lim va texnologiyalarning ahamiyati	158
Umrbekova Maftuna Ulug'bek qizi, Babanazarova Ayzada Omirbaevna, Abdulkakimova Gulziyba Ziyatdinovna	
Duduqlanishni bartaraf etishda kompleks metodlarini qo'llashning samaradorligi	162
Xasanova Barnoxon Abdusattor qizi	
Shaxsga yo'naltirilgan yondashuv asosida bo'lajak o'qituvchilarning pedagogik kompetentligini takomillashtirish	165
Xolbozorova Nasiba Xolbozar qizi	
Проектирование персонализированных образовательных сценариев в дошкольном образовании средствами генеративного искусственного интеллекта	168
Пак Диана Александровна	

NUTQ AKTLARINI O'RGATISHDA AUTENTIK MATERIALLARDAN FOYDALANISHNING METODIK IMKONIYATLARI (FILOLOGIK YO'NALISH TALABALARI MISOLIDA)

Fayzulloeva Chevar G'ayrat qizi

O'zbekiston davlat jahon tillari universiteti tayanch doktoranti

Annotatsiya: Mazkur maqolada filologik yo'nalish talabalari nutq aktlarini o'zlashtirish jarayonida autentik materiallardan foydalanish metodikasi tahlil qilinadi. Tadqiqotda nutq aktlari nazariyasining chet tilini o'qitish jarayonidagi ahamiyati yoritiladi. Xorijiy va rus olimlarining ilmiy qarashlari asosida nutq aktlarini o'rgatishda autentik materiallarning didaktik imkoniyatlari o'rganildi. Tadqiqot natijasida autentik materiallar talabalarda pragmatik kompetensiyani rivojlantirishda muhim vosita ekanligi aniqlandi. Maqolada nutq aktlarini o'rgatishning metodik bosqichlari ham tavsiflandi. Muallif tomonidan autentik materiallar asosida nutq aktlarini o'rgatishga qaratilgan mashqlar tizimi taklif etildi. Tadqiqot natijalari filologik yo'nalish talabalari nutqiy faoliyatini rivojlantirishda muhim ahamiyatga ega.

Kalit so'zlar: autentik materiallar, nutq aktlari, pragmatik kompetensiya, kommunikativ kompetensiya, filologik ta'lim, nutq strategiyalari.

Abstract: This article examines the methodology of using authentic materials in teaching speech acts to philology students. The role of speech act theory in foreign language teaching is analyzed. Based on the studies of foreign and Russian scholars, the didactic potential of authentic materials is explored. The research reveals that authentic materials contribute to the development of students' pragmatic competence. The article also describes the methodological stages of teaching speech acts. A system of exercises based on authentic materials is proposed. The results of the study can be applied in foreign language teaching practice.

Key words: authentic materials, speech acts, pragmatic competence, communicative competence, philological education, speech strategies, communicative situation, language teaching methodology.

Аннотация: В данной статье рассматривается методика использования аутентичных материалов при обучении речевым актам студентов филологических направлений. Анализируется значение теории речевых актов в процессе обучения иностранным языкам. На основе исследований зарубежных и российских учёных изучены дидактические возможности аутентичных материалов. Установлено, что использование аутентичных материалов способствует развитию прагматической компетенции студентов. В статье также описаны основные этапы обучения речевым актам. Предлагается система упражнений на основе аутентичных материалов. Результаты исследования могут быть использованы в практике преподавания иностранных языков.

Ключевые слова: аутентичные материалы, речевые акты, прагматическая компетенция, коммуникативная компетенция, филологическое образование, речевые стратегии, коммуникативная ситуация, методика обучения языку.

KIRISH

Zamonaviy til ta'limida kommunikativ kompetensiyani shakllantirish ustuvor maqsadlardan biri sifatida qaraladi. Kommunikativ kompetensiya tarkibida pragmatik kompetensiya alohida o'rin egallaydi, chunki u nutqning kommunikativ vaziyatga mosligi, ijtimoiy me'yorlarga muvofiqligi hamda muloqot samaradorligini ta'minlaydi. Pragmatik kompetensiyaning muhim tarkibiy elementlaridan biri nutq aktlarini to'g'ri qo'llash ko'nikmasidir.

Nutq aktlari muloqot jarayonida ma'lum kommunikativ maqsadni amalga oshirishga xizmat qiluvchi til birliklari bo'lib, ular iltimos qilish, maslahat berish, rad etish, minnatdorchilik bildirish kabi turli kommunikativ funksiyalarni bajaradi. Nutq aktlari nazariyasi tilshunoslikda pragmatik yo'nalishning muhim tarkibiy qismi sifa-

tida qaraladi va nutq jarayonida til birliklari orqali muayyan kommunikativ harakat amalga oshirilishini ko'rsatadi ^[4].

MAVZUGA OID ADABIYOTLAR SHARHI

Til o'rganish jarayonida talabalar grammatik jihatdan to'g'ri gap tuzishlari mumkin, biroq nutqni kommunikativ vaziyatga mos holda qo'llashda qiyinchilikka duch keladilar. Bu esa pragmatik xatolar yuzaga kelishiga olib keladi. J. Thomas pragmatik xatolarni kommunikativ muvaffaqiyatsizlikning asosiy omillaridan biri sifatida ta'kidlaydi ^[1]. Shuning uchun nutq aktlarini o'rgatishda real kommunikativ vaziyatlarni aks ettiruvchi materiallardan foydalanish zarur hisoblanadi.

Autentik materiallar aynan shunday imkoniyatni ta'minlaydi. Ular tilning tabiiy qo'llanishini aks ettiradi hamda talabalarga nutq strategiyalarini real kontekstda o'rganish imkonini yaratadi.

TADQIQOT METODOLOGIYASI

Autentik materiallar real kommunikativ muhitda yaratilgan til namunalarini o'z ichiga oladi. Bunday materiallar tilning tabiiy qo'llanishini namoyon etadi hamda talabalar uchun real nutq strategiyalarini o'rganish imkonini yaratadi. A. Gilmore autentik materiallar til o'rganish jarayonini real kommunikativ faoliyatga yaqinlashtirishini ta'kidlaydi ^[2]. D. Nunan esa autentik materiallardan foydalanish o'quvchilarning kommunikativ kompetensiyasini rivojlantirishga xizmat qilishini ko'rsatadi ^[3]. Shuningdek, pragmatik kompetensiyani rivojlantirish til o'qitish jarayonida maxsus metodik yondashuvni talab qiladi va nutq aktlarini o'rganish jarayoni kommunikativ vaziyat bilan bog'liq holda tashkil etilishi zarur ^[5].

TAHLIL VA NATIJALAR

Nutq aktlarini o'rgatishda autentik materiallardan foydalanish metodik jihatdan bosqichli yondashuv asosida tashkil etiladi. Bunday bosqichli yondashuv pragmatik kompetensiyani rivojlantirishda samarali metodik vosita sifatida qaraladi ^[6].

1-jadval: Nutq aktlarini o'rgatishda autentik materiallar asosidagi mashqlar tizimi

Bosqich	Mashq turi	Maqsad
Tahlil bosqichi	Autentik dialogni tahlil qilish	Nutq aktining kommunikativ maqsadini aniqlash
Modellashtirish	Dialogni qayta tuzish	Nutq aktini to'g'ri shakllantirish
Vaziyatli qo'llash	Rol o'ynash	Nutq aktlarini real vaziyatda qo'llash
Refleksiya	Nutqni tahlil qilish	Pragmatik xatolarni aniqlash

Jadvalda ko'rsatilganidek, nutq aktlarini samarali o'rgatish jarayoni bir necha ketma-ket bosqichlarni o'z ichiga oladi. Birinchi bosqich – tahlil yoki anglash bosqichi bo'lib, bu bosqichda talabalar autentik materialni tinglaydi yoki o'qiydi hamda undagi nutq aktining kommunikativ maqsadini aniqlaydi. Masalan, autentik dialogni tahlil qilish jarayonida talabalar iltimos qilish, maslahat berish, taklif qilish yoki rad etish kabi nutq aktlarining qanday ifodalanganini aniqlaydilar.

Bu bosqich talabalar uchun pragmatik hodisani anglashga xizmat qiladi. Ikkinchi bosqich modellashtirish bosqichi hisoblanadi. Bu bosqichda talabalar autentik material asosida nutq aktlarini qayta tuzadilar yoki modellashtiradilar. Masalan, autentik dialogda berilgan nutq aktini rasmiy yoki norasmiy kontekstga moslashtirish, nutq strategiyasini o'zgartirish yoki dialogni davom ettirish kabi mashqlar bajariladi. Ushbu mashqlar talabalarga nutq aktlarini qanday shakllantirish va ulardan qanday foydalanish mumkinligini o'rganishga yordam beradi. Uchinchi bosqich vaziyatli qo'llash bosqichi bo'lib, bunda talabalar nutq aktlarini real yoki realga yaqin kommunikativ vaziyatlarda mustaqil ravishda qo'llaydilar. Bu jarayonda rol o'ynash, muammoli vaziyatlarni hal qilish, ijtimoiy rollarga asoslangan dialoglar tuzish kabi mashqlar qo'llaniladi. Ushbu mashqlar talabalarining pragmatik kompetensiyasini rivojlantirishda muhim ahamiyatga ega, chunki ular real kommunikativ vaziyatni modellashtiradi. To'rtinchi bosqich refleksiv tahlil bosqichi hisoblanadi. Bu bosqichda talabalar o'z nutq faoliyatini tahlil qiladilar, pragmatik xatolarni aniqlaydilar hamda nutqni yanada takomillashtirish yo'llarini o'rganadilar.

Bunday tahlil talabalarining pragmatik ongini rivojlantirishga xizmat qiladi hamda ularning nutqiy faoliyatini yanada samarali tashkil etishga yordam beradi. Autentik materiallardan foydalanish nutq aktlarini o'rgatish jarayonini samarali tashkil etish imkonini beradi. Buning sababi shundaki, autentik materiallar talabalarga tilning tabiiy qo'llanishini kuzatish va real kommunikativ strategiyalarni o'rganish imkonini beradi. Natijada talabalar nutq aktlarini nafaqat nazariy jihatdan, balki amaliy jihatdan ham to'g'ri qo'llashni o'rganadilar. Bu esa ularning pragmatik kompetensiyasini rivojlantirishga xizmat qiladi.

XULOSA

Xulosa qilib aytganda, olib borilgan tahlillar autentik materiallardan foydalanish nutq aktlarini o'rgatishda samarali metodik vosita ekanligini ko'rsatadi. Autentik materiallar asosida tashkil etilgan mashqlar tizimi talabalarning nutqiy faoliyatini faollashtiradi, kommunikativ vaziyatni chuqurroq anglashga yordam beradi hamda pragmatik kompetensiyaning rivojlanishiga ijobiy ta'sir ko'rsatadi. Shu bois filologik yo'nalish talabalari nutq aktlarini o'rganish jarayonida autentik materiallardan foydalanish metodikasini ta'lim jarayoniga joriy etish maqsadga muvofiq hisoblanadi.

Foydalanilgan adabiyotlar ro'yxati:

1. Thomas J. (1983). Cross-cultural pragmatic failure. *Applied Linguistics*, 4(2), 91-112.
2. Gilmore A. (2007). Authentic materials and authenticity in foreign language learning. *Language Teaching*, 40(2), 97-118.
3. Nunan D. (2004). *Task-Based Language Teaching*. – Cambridge: Cambridge University Press.
4. Searle J. (1969). *Speech Acts: An Essay in the Philosophy of Language*. – Cambridge: Cambridge University Press.
5. Bardovi-Harlig K. (2001). *Pragmatics in language teaching*. – Cambridge: Cambridge University Press.
6. Kasper G., Rose K. (2002). *Pragmatic Development in a Second Language*. – Oxford: Blackwell.

-
- 13.00.00 Pedagogika fanlari
 - 13.00.01 Pedagogika nazariyasi. Pedagogik ta'limotlar tarixi
 - 13.00.02 Ta'lim va tarbiya nazariyasi va metodikasi (sohalar bo'yicha)
 - 13.00.03 Maxsus pedagogika
 - 13.00.04 Jismoniy tarbiya va sport mashg'ulotlari nazariyasi va metodikasi
 - 13.00.05 Kasb-hunar ta'limi nazariyasi va metodikasi
 - 13.00.06 Elektron ta'lim nazariyasi va metodikasi (ta'lim sohaları va bosqichlari bo'yicha)
 - 13.00.07 Ta'limda menejment
 - 13.00.08 Maktabgacha ta'lim va tarbiya nazariyasi va metodikasi
 - 13.00.09 Ijtimoiy pedagogika
 - 07.00.00 Tarix fanlari
 - 19.00.00 Psixologiya fanlari
 - 01.00.00 Fizika-matematika fanlari
 - 02.00.00 Kimyo fanlari
 - 03.00.00 Biologiya fanlari
 - 09.00.00 Falsafa fanlari
 - 10.00.00 Filologiya fanlari
 - 11.00.00 Geografiya fanlari

AKTABGACHA VA AKTAB TA'LIMI

Mas'ul muharrir: Ramzidin Ashurov

Ingliz tili muharriri: Murod Xoliyorov

Musahhih: Alibek Zokirov

Sahifalovchi va dizayner: Iskandar Islomov

2026. №3(2)

© Materiallar ko'chirib bosilganda "Maktabgacha va maktab ta'limi" jurnali manba sifatida ko'rsatilishi shart. Jurnalda bosilgan material va reklamalardagi dalillarning aniqligiga mualliflar ma'sul. Tahririyat fikri har vaqt ham mualliflar fikriga mos kelamasligi mumkin. Tahririyatga yuborilgan materiallar qaytarilmaydi.

"Maktabgacha va maktab ta'limi" jurnali 26.09.2023-yildan O'zbekiston Respublikasi Prezidenti Adminstratsiyasi huzuridagi Axborot va ommaviy kommunikatsiyalar agentligi tomonidan №C-5669363 reyestr raqami tartibi bo'yicha ro'yxatdan o'tkazilgan.
Litsenziya raqami: № 136361.

Manzilimiz: Toshkent shahar, Yunusobod tumani
19-mavze, 17-uy.